

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาครูบาอาจารย์ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“อานนท์ เรบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา แม้แต่ตถาคตก็จะนิพพานในคืนนี้ เรบอกเธอไว้แล้ว สิ่งต่างๆ มันเป็นสังขารม สักขารมมีอยู่แล้ว สิ่งที่สังขารมมีอยู่ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

นี่ก็เหมือนกัน มันเป็นธรรมแต่พวกเราเป็นธรรมหรือเปล่าละ ถ้าพวกเราไม่เป็นธรรม พวกเราอ่อนค้อย พวกเราบกพร่อง เห็นไหม มันไม่เป็นธรรม.. พอไม่เป็นธรรม สิ่งต่างๆ คนที่ไม่เป็นธรรมแล้วจะทำสิ่งที่เป็นเรื่องที่เป็นธรรม มันก็เลยไม่เป็นธรรม เพราะ ! เพราะใจเราไม่เป็นธรรม เราคิดสิ่งใด เรามองสิ่งใดบวกด้วยความต้องการของเรา เราไม่ได้พูดด้วยความเป็นมัชฌิมาปฏิปทา คือตามข้อเท็จจริงนั้น ถ้าทุกอย่างตามข้อเท็จจริงนั้น ทุกอย่างจะไม่มีใครขัดแย้ง แล้วการขัดแย้งสิ่งใดมันก็จะไปหมด แต่เพราะเรา เห็นไหม แล้วชุมชน..

“อานนท์ เรบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นมันต้องดับเป็นธรรมดา แม้แต่ตถาคตจะปรินิพพานในคืนนี้.. เธออย่าเสียใจไปเลย เธอได้ทำสิ่งที่ประ โยชน์แล้ว แม้แต่ผู้ใดที่จะอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ต่อไป ก็จะไม่มีการทำดีไปกว่าเธอ” จะไม่มีใครทำดีไปกว่าพระอานนท์ที่อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกแล้ว

“เธออย่าเสียใจไปเลย เธอได้ทำหน้าที่เธอสมบูรณ์แล้ว”

นี่ก็เหมือนกัน เราทำหน้าที่ของเราสมบูรณ์แค่ไหน เราทำหน้าที่ของเราที่เราแอบอ้างแค่ไหน เราเอาสิ่งนั้นต่างหากมาเป็นหน้าฉากให้ไหม แล้วเราก็เอาความบกพร่องใน

ใจของเราเนี่ย.. ในหัวใจของเรามันบกร่อง ในหัวใจเราต้องการสิ่งใด เราเอาสิ่งนั้นเป็น
เครื่องที่เราจะแสดง เราจะเอาตามความปรารถนาเราต่างหากละ เราไม่ได้ทำด้วยหัวใจ
ของเราเนี่ย ถ้าเราทำด้วยหัวใจของเรา เราทำด้วยความเต็มใจของเรา สิ่งนั้นมันก็เป็นธรรม
ขึ้นมา พอสิ่งนั้นเป็นธรรมขึ้นมา ท่านพิจารณาของท่านเอง

นี่หัวใจพวกเรามันไม่ถึงหรอก.. ความไม่ถึงสภาวะแบบนั้นเราจะคาดการณ์สิ่ง
ใดๆ ไม่ได้ ในโลกนี้มันมีโลกกับธรรม พวกเราถึงมองโลกกับธรรมมองไม่ออก พวกเรา
มีกายกับใจ แม้แต่แบ่งเฉพาะเรื่องของจิตใจไปแล้ว จิตใจเราก็คงยังมีกิเลสมีธรรมอีก

คูลี วันนี้เป็นวันสำคัญของลัทธิตองเขา ศาสนาของเขา มันเป็นเรื่องโลกๆ พอ
เป็นเรื่องโลกๆ มันเข้าใจได้ไง นี่มันเป็นการเข้าใจได้ เห็นไหม เวลาในพุทธศาสนาเรา
ให้ผู้ถือศีล ๕ กามคุณ ๕ สิ่งที่เป็นโลกเป็นคุณนะ ถ้าไม่เป็นคุณชาติตระกูลเราอยู่ได้
อย่างไร นี่สิ่งที่เป็นคุณ คุณเพราะอะไร คุณเพราะมันทำให้เราเกิดมีชาติตระกูลของเรา ถ้า
มีบุญกุศลของเรา

นี่ศีล ๕ ! นี่กามคุณ ๕ ! แต่เวลาถือศีล ๘ ขึ้นไปละ.. ถือศีล ๘ ถือศีล ๑๐ ถือศีล
๒๒๗) ศีลมันละเอียดเข้าไปนี่มันจะเข้าสู่ธรรม.. เพราะอะไร เพราะพวกเรามาบน
โลกทั้งนั้นละ พวกเราเกิดมาจากโลกนะ เกิดจากพ่อจากแม่เนี่ยเกิดจากกรรม เกิดจากกรรม
ปฏิสนธิจิตแล้วไปเกิดเป็นโลก เห็นไหม ถ้าที่ไหนมีจิตที่นั่นมีภพ มีภพคือมีตัวตนนะ
รับรู้ทั้งดีและชั่ว สิ่งที่ดีและชั่วลงไปมันก็เป็นผลของวิญญู

เราก็เกิดมาจากวิญญู นี่เป็นโลก เห็นไหม นี่กามคุณ ๕ ! กามนี้เป็นคุณ เป็นคุณ
เพราะเรื่องของโลกๆ เขา โลกก็เหมือนกัน.. สิ่งลัทธิตองเขานี้เป็นเรื่องของโลก เรื่อง
ของความเข้าใจได้ คูลี ของเราในนวกอวาท ที่ไหนมีการมหรสพ ที่ไหนมีเขาไปที่นั่น ที่
ไหนมีการขับเร็นเขาไปที่นั่น เห็นไหม ศีล ๘ ไม่ให้มีการละเล่นไม่ให้มีการฟ้อนรำ
ไม่ให้มีอย่างนั้นมันจะละเอียดเข้าไป

เรื่องโลกเป็นอย่างหนึ่ง เรื่องธรรมะเป็นอย่างหนึ่ง.. นี่ธรรมของเรา ธรรมในพุทธ
ศาสนา เห็นไหม นี่วันแห่งความรัก พุดถึงวันแห่งความรักนี้มีแต่เรื่องโลกๆ มีแต่
ความสุขความครึกครื้นไปหมดเลย.. แต่เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

วันมาฆบูชาจะไม่ทำความชั่วทั้งหลายทั้งปวง จะทำแต่คุณงามความดี จะทำจิตใจให้
ผ่องแผ้ว มันเป็นเรื่องของธรรมใช้ไหม

นี่พูดถึงเรื่องของธรรม มันเป็นเรื่องเหนือโลกใช้ไหม พอธรรมเหนือโลก พวก
เรานี้มันไม่เข้ากับหัวใจของเรา แต่ถ้าเป็นวันแห่งความรัก โอ้โฮ.. มีความสุข มีความ
ครึกครื้น มีความสนุกมาก.. นี่มันเป็นเรื่องของโลกมันเข้ากับโลกได้ โลกกับธรรม ! แล้ว
พอเข้ากับโลกได้ สิ่งที่เป็นโลกๆ ในพุทธศาสนา.. นี่มีมหรสพ เห็นไหม อุกุศล สิ่งที่เป็น
อกุศลทำให้เกิดความประมาท ความพลั้งเผลอ ความต่างๆ ไป

แต่เรื่องของโลกนะเป็นวัฒนธรรมประเพณี วัฒนธรรมประเพณีมันต้องมี พูดถึง
ผลไม้มันต้องมีเปลือกผลไม้ ต้นไม้มันต้องมีเปลือกของมันถึงจะดำรงของมันได้ ศาสนา
มันก็ต้องมีประเพณีวัฒนธรรม เพื่อจะสอนเด็กๆ จะสอนให้ผู้ที่เข้าสู่ธรรม.. นี่ธรรมกับ
โลก เราจะมองว่าศาสนาเป็นศาสนา ศาสนานี้เป็นเรื่องโลก ก็เป็นเรื่องโลกๆ หมด แต่ถ้า
เป็นธรรมละ ถ้าเป็นธรรมขึ้นมามันจะมีสติปัญญาของมันขึ้นมา

เวลาเราทำความสงบของใจ คุณติ วันมาฆบูชา จะไม่ทำชั่วทั้งหลายทั้งปวง แม้แต่
ความคิดอกุศล ความคิดต่างๆ เราจะไม่ทำเลยเพราะมันเป็นมโนกรรม สิ่งที่เป็น
มโนกรรม มันย่ำคิดย่ำทำจนเป็นจริตนิสัย พอเป็นจริตนิสัยขึ้นมามันก็แสดงออกมาเป็น
กิริยามารยาท พอแสดงออกมาเป็นกิริยามารยาทมันก็ทำสิ่งต่างๆ ออกไป

นี่เราไม่ทำชั่วทั้งหลายทั้งปวง แม้แต่ความรู้สึกความนึกคิด เราจะทำคุณงามความ
ดี นี่เป็นเรื่องโลกๆ ทำคุณงามความดี เพราะคุณงามความดีเป็นมรรคญาณ เป็นสิ่งที่จะให้
เข้าไปสู่ธรรม แต่พอมาทำใจให้ผ่องแผ้วละ.. ถ้าทำใจให้ผ่องแผ้วนี่จิตเดิมแท้ที่ผ่องใสๆ
ทำใจให้ผ่องแผ้ว ถ้าใจมันผ่องแผ้วแล้วผ่องแผ้วอย่างไร.. นี่ใจถ้ามันเป็นธรรม เห็นไหม
ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมามันลึกลง มันจะทำการชำระกิเลส นี่พุทธศาสนาของเรา

แต่ถ้าเป็นโลกๆ นี่เรื่องโลกๆ มันเป็นเรื่องโลกไปหมด.. ถ้าเรื่องโลกไปหมด นี่ก็
เหมือนกัน ถ้าจิตใจเราบกพร่องมันก็เป็นเรื่องโลกไปหมด แล้วเรื่องโลก โลกคืออะไรละ
.. โลกนี่คือรัฐบาล โลกนี่พร่องอยู่เป็นนิจ มันอึดเต็มไปไม่ได้ แต่ธรรมะนี้มันจะอึดเต็ม
ได้ ถ้าธรรมะอึดเต็มได้มันก็มาจากโลก นี่มันมาจากโลก มันมาจากเราไง

เราบอกศาสนานี้เราจะปฏิเสธเรื่องโลก ปฏิเสธสมมุติบัญญัติ แต่เราไม่อาศัยสมมุติบัญญัตินี้เข้าไปหาสู่ความจริง มันเป็นวิธีการเข้ามาหาสู่เป้าหมาย เป้าหมายคือจิตใจที่มันมีคุณธรรมขึ้นมา แล้วมีคุณธรรมขึ้นมา มันจะรู้ของมันเองว่าสิ่งใดควรและสิ่งใดไม่ควรนะ.. เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ควรมันสมควรกับสิ่งที่ควร สิ่งที่ไม่ควรทำให้เป็นสิ่งที่ควรไม่ได้

คุณสิ เวลาเราประเคนของขึ้นมา สิ่งของมันเป็นพืชที่มันยังมีชีวิตอยู่ มันยังเกิดได้นี้กับปิยยัง กะโรหิ ของนี้ควรกับภิกษุใหม่ ประเคนมาแล้วนะ ประเคนมาแล้วนี่ยังว่าของนี้ควรและไม่ควร ถ้าไม่ควรนี่เพราะมันไม่ควร เพราะมันยังมีชีวิต มันยังมีสติของมันเป็นแต่ประเคนพระแล้วมันก็ยังไม่ควร เห็นไหม แต่กับปิยยัง กะโรหิ ของนี้ควรและไม่ควร.. นี้กับปิยยัง กะโรหิ ของนี้ควรกับภิกษุใหม่

กับปิยยัง กะโรหิ... กับปิยะ กันเต.. ของนี้สมควร สมควรเพราะอะไร นี้เราเป็นคนหามา เป็นสิ่งที่หามา นี้กับปิยยัง กะโรหิพร้อมกับให้พระ ถ้ามันสมควร สิ่งที่เหมาะสมขึ้นมา มันก็เป็นประโยชน์ขึ้นมา ถ้าไม่สมควรขึ้นมา มันก็เป็นโทษทันทีเลย ถ้าเป็นสมควรและไม่สมควร

นี่คำว่าสมควรและไม่สมควรของใคร.. ควรและไม่สมควรของเด็ก เห็นไหม เด็กๆ มันก็ว่าพ่อแม่ไม่ดูแลหนูเลย พ่อแม่ไม่รักหนูเลย พ่อแม่ทำไม่ได้ตั้งใจหนูเลย นี่เป็นความรู้ของเด็กใช่ไหม แต่พ่อแม่รักเกือบตาย แต่ว่าความรู้ของเด็กมันเป็นไปตามวัย เราต้องดูแลของเรา เราต้องรักษาของเรา เพราะฉะนั้นใจเลือดเนื้อเชื้อไข

สิ่งที่เป็นเลือดเนื้อเชื้อไข ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าคนที่เกิดมาเป็นมนุษย์ที่เรา นั่งกันอยู่ที่นี่ ไม่เคยเป็นญาติ เป็นพี่ เป็นน้องกันมานี้ไม่เคยมีเลย เพราะการเกิดการตายนี้แสนยาวไกลนัก ฉะนั้นสิ่งที่การเกิดเป็นญาติ เป็นพี่เป็นน้องกันมา มันมีความสัมพันธ์กันมาทั้งนั้นเลย แต่ความสัมพันธ์ในภพชาติใดละ

นี่คำว่าภพชาติมันเป็นอดีต เป็นประวัติศาสตร์ แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องปัจจุบัน ! ชาติที่แล้วจะเป็นอะไรก็แล้วแต่ สาธุ.. มันก็เป็นมาแล้ว มันจะเป็นประโยชน์อะไร เป็นมาก็เป็นความรู้สึที่ดีต่อกัน นี้ถ้ามีกรรมต่อกัน มันก็เป็นความรู้สึกที่คับแค้นต่อกัน พอมาเจอสิ่งใดสิ่งนั้นก็ไม่ได้ถูกชะตาทั้งนั้นเลย แต่ถ้ามี

สิ่งใดที่เป็นคุณงามความดี มันเห็นสิ่งใดมันจะถูกชะตา สิ่งนั้นมันก็เป็นอดีตมา มันก็
จับเคลื่อนมาให้เป็นปัจจุบันนี้ไง ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแก้ที่
ปัจจุบันนี้ไง

ฉะนั้นสิ่งที่ว่ามันเกิดมันตายมา สิ่งที่ว่าเราเคยเป็นญาติเป็นพี่น้องกันมา มันมีของ
มันอยู่แล้ว ถ้ามีของมันอยู่แล้วนี่มันไม่มีอะไรแปลกประหลาดเลย ทุกคนมีสิทธิเท่ากัน
ทุกคนเกิดมาเหมือนกัน ทุกคนมีจิตเหมือนกัน ทุกคนเวียนว่ายตายเกิดมาเหมือนกันแล้ว
ใครจะเหนือใครล่ะ.. นี่ใครมันจะเหนือใคร มันไม่มีใครเหนือใครใช่ไหม

แต่สิ่งที่มันเหนือนี้มันมีสติหรือเปล่า มีสติขยับยั้งความคิดของเราหรือเปล่า เราได้
ทำประโยชน์ไว้ในปัจจุบันนี้หรือยัง เรามีสติปัญญาไหม เราจะขยับยั้งไหม ปัจจุบันนี้เรา
เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมามีครูบาอาจารย์ที่สั่งสอนเราอยู่นี้ แล้วสั่งสอนเรานี้ เห็น
ไหม

คูตี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระสุภัททะมาถาม
ปัญหา ว่า “ศาสนาไหนดีกว่าดี ศาสนาไหนดีกว่าดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า
อย่างไร.. องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าอย่างไร.. นี่มีความรู้มีความเห็นมากมายไป
หมดเลย ศาสนาไหนดีกว่าดีของตัวเองดีหมดแหละ”

“สุภัททะ มันไม่มีรอยเท้าบนอากาศ ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนาไหนไม่มีผล..
เธอจงบวชแล้วภาวนาเลย”

นี่พอบวชเสร็จแล้วไปภาวนา เพื่อเร่งจะให้ทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรินิพพาน พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพาน สุภัททะก็เป็นพระอรหันต์
ขึ้นมาเหมือนกัน เป็นเอหิภิกขุที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้เป็นองค์สุดท้าย
นี่องค์สุดท้าย เห็นไหม คูตี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระยัง
เร่งทำความเพียรทำประโยชน์ของตน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทำ
ประโยชน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำเร็จมาตั้งแต่วันที่ท่านตรัสรู้ธรรม
ขึ้นมา

แล้วนี่หรือสัตว์ขนสัตว์ ทางวิชาการหรือสัตว์ขนสัตว์เรานี่ ครูบาอาจารย์ของเราไม่ต้องไปห่วงเลย ! จิตใจของท่านมันพ้นโลกไปถึงไหนแล้วละ เพียงแต่เราห่วง เราเคารพบูชาว่าจะเมตตากรุณาเพื่อประโยชน์กับเราไง เพื่อเป็นมิ่งขวัญเป็นร่มโพธิ์ของเราไง.. นี่เอาอะไรไปห่วง ห่วงตัวเองสิ ในหัวใจของตัวนั้นนะมันบกร่องอยู่ในหัวใจของตัวนี้สร้างปัญหา ถ้าหัวใจของตัวมันไม่สร้างปัญหา นี่ปัญหาจะไม่มีเลย แต่มันสร้างปัญหาขึ้นมาจากใจของเราก่อน เห็นไหม แล้วก็ไปกดถ่วงว่าจะเป็นอย่างนั้น จะเป็นอย่างนั้น.. ไม่มีสิ่งใดเป็นเหนือกรรมเหนือเวรไปได้

สิ่งใดต่างๆ มันเป็นเรื่องที่มันประเสริฐเลิศอยู่แล้ว เราทำใจของเรา.. นี่มันไม่ต้องทำใจ มันรู้สังขารเป็นอย่างนั้น แต่หัวใจของเรา นี่เราน้อมมาที่นี้ ถ้าเรารักษาคนที่ไหนแล้วดูแลกัน.. คำว่าดูแลกันนะ นี่หมู่สัตว์ ! คุณติ สายบุญสายกรรมนี่ผลของวิญญูะ ความรู้ความเห็นมันแตกต่างกันละ ความรู้ความเห็นของคน ถ้าความรู้ความเห็นของคน ถ้าเราเห็นว่าความรู้ความเห็นของคน ถ้ามันมีสิ่งใดที่มันบกร่องมากหรือทำปัญหานี้ เราต้องกันออกไป กันออกไป.. คำว่ากันออกไปนี่งานของเรา

นี่กันออกไปคือเราแบ่งเบาภาระไง เราต้องแบ่งเบาภาระ แต่ไม่ใช่ นี่โปะภาระเข้าไป ดึงนั่นเข้าไป ดึงนี่เข้าไป โปะมันเข้าไป.. พวกเรานะ คุณติ นี่บิณฑบาตมาแล้วนี่ยังมักน้อยยังสันโดษ ฉันทอาหารแล้วก็ฉันทเพื่อดำรงชีวิตเท่านั้น เพื่ออะไร เพื่อไม่ให้ธาตุขันธ์มันทับจิต

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นภาระรุงรังนี่เรากันของเราได้ ถ้าเรากันของเราขึ้นมานี่ของอย่างนี้มันไม่มีอะไรน่าตื่นเต้น ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มันก็รู้ของมันอยู่แล้วทั้งนั้นละ สิ่งต่างๆ มันปล่อยวางมาแล้ว ยิ่งปล่อยวางมาแล้ว ยิ่งมีธรรมโอสธ มีธรรมในหัวใจ ธรรมที่มันเหนือโลกแล้วนี่ สรรพสิ่งธรรมโอสธมันแก้ไขได้ทั้งนั้นละ ถ้าจะแก้ไข !

ถ้าจะแก้ไข.. ถ้ามันเป็นสิ่งที่สภาวะแวดล้อม สิ่งต่างๆ ที่มันเป็นธรรมทั้งหมด มันก็ร่มเย็น มันก็ชื่นอกชื่นใจ มันก็สมควรนำไป แต่ถ้ามีความขัดแย้ง มีต่างๆ ที่ไม่คิดอะไรขึ้นมา มันสลัดทิ้งก็จบ แล้วมันเป็นประโยชน์กับใครละ มันไม่เป็นประโยชน์กับใครเลย นี่ถ้ามันคิดขึ้นมา

ฉะนั้นเราบอกว่า นั่นจะเป็นอย่างนั้น นั่นจะเป็นอย่างนั้น เราไม่ฟังนะ ! ไม่ฟัง ! อย่าเอาจิตใจที่บกร่อง อย่าเอาสิ่งใดที่มันเอาสิ่งนั้นมาเป็นข้ออ้าง ตัวเองมีความรู้ความเห็นอะไร พุคออกมาก็รู้แล้วว่าใครพูดออกมาเพื่อประโยชน์อะไร ประโยชน์เพื่อศาสนา ประโยชน์เพื่อสังคม ประโยชน์เพื่อครูบาอาจารย์อยู่ร่วมเย็นเป็นสุขเท่านั้นละ สิ่งอย่างอื่นไร้สาระ

โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ ไม่มีสิ่งใดจะสมบูรณ์ไปหมด ไม่มี ! ความสมบูรณ์ของโลกไม่มี มีแต่ความสมบูรณ์ของธรรม ถ้าจิตใจเป็นธรรมแล้วมันสมบูรณ์ในตัวของมันเองแล้ว แต่ถ้าหัวใจมันยังพร่องอยู่ นี่อ้างว่าเป็นธรรม อ้างว่าจะเอาความสมบูรณ์นั้น อ้างมาจากไหน เอาที่ไหนมาอ้าง อ้างเพราะประโยชน์ของใคร นี่มันก็ประโยชน์ของส่วนบุคคลนั้น

ฉะนั้นสิ่งต่างๆ นี้เราตั้งสติของเรา เห็นไหม ตั้งสติรักษาที่นี่ แต่เราไม่ใช่ทอดธุระนะ เราไม่ใช่ว่าทอดธุระไม่สนใจ.. เราสนใจ แต่สนใจด้วยไม่เป็นภาระกดดันใครไป เราสนใจนะเนี่ย ทุกคนเราก็คงอยากจะทำให้ประสบสิ่งที่ดีทั้งนั้นเลย แต่เราคิดขึ้นมาว่ามันเป็นประเด็นขึ้นมาแล้ว แล้วก็ประเด็นนี้ปั่นป่วนเขาไปหมดเลย แล้วก็ไปกดดันทุกๆ คน สิ่งที่มีมันจะเป็นประโยชน์ เลยไม่เป็นประโยชน์เลย

นี่ถ้าเราทำของตัวเองไม่ให้กดดันใคร แล้วสิ่งต่างๆ นั้น ครูบาอาจารย์ท่านดูแลของท่าน ท่านทำของท่าน มันจะเป็นประโยชน์และเป็นคุณงามความดี แล้วมันจะเป็นการแสดงออกว่า..

“เป็นกรรมฐานจริงหรือเป็นกรรมฐานปลอม”

ถ้ากรรมฐานจริง สิ่งวิกฤตเกิดขึ้นมา มันจะมีสติปัญญาของมัน แต่ถ้ากรรมฐานปลอมเหมือนใบไม้ไหว หมาเห่าใบตองแห้ง สิ่งใดขยับหน่อยเดียว ตื่นเต้นตกใจไปทุกอย่าง ถ้ากรรมฐานจริงมันจะนิ่งของมัน.. สิ่งนั้นเป็นธรรม ! สิ่งนั้นเป็นธรรม !

กรรมฐานจริงหรือกรรมฐานปลอม คุณี่เวลาเกิดวิกฤตว่าจิตใจมันสั่นไหวแก่ไหนความเป็นไปของโลกธรรมมันพัฒนาแล้วใครตื่นตื่นบ้าง ! ใครหวั่นไหวไปกับมันบ้าง ! โลกธรรมมันเกิดแล้ว นี่มันวัดกันว่าใครกรรมฐานแท้ และใครกรรมฐานปลอม เอวัง